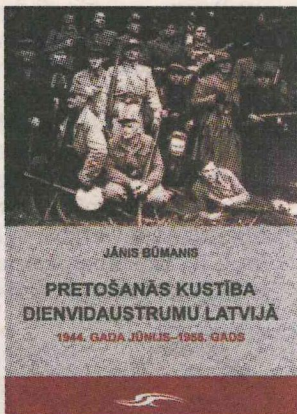

Aizpildot robus vēsturē

Vēsturnieki pārāk maz vēribas pievērsis pēckara pretošanās kustības un nacionālo partizānu cīņu pētniecībai, tādēļ šo darbu nākas veikt novadpētniekiem – tādu domu, Kara muzejā atverot Jāņa Būmaņa grāmatu "Pretošanās kustība dienvidaustrumu Latvijā 1944 – 1956", izteica Latvijas Nacionālo partizānu apvienības valdes priekšsēdētājs Ojārs Stefans. Līdzīgi ar rūgtumu domā arī citi viņa laikabiedri, tajā skaitā pats grāmatas autors.

VIESTURS SPRŪDE

Jāsaka, Stefana kunga sacītajam, ka akadēmiskie vēsturnieki "nevēlas dzirdēt" neko par nacionālajiem partizāniem, grūti piekrist, tomēr darbu par šo tematu, īpaši tādu, kuros savāktas aizejošās paaudzes atmiņas un aculiecinieku stāstījumi, nekad nevar būt par daudz. Latvijas vēsturē tie patiešām bija ārkārtīgi sarežģīti, asiņaini laiki. To atbalsi Latvijas lauku dzimtās jūt vēl tagad. "Bija partizāni, kas cīnījās par Latviju, bija tādi, kas laupīja, bija tādi, kas tikai slēpās un nedarīja neko," grāmatas atvēršanā bilda Jānis Būmanis. Tāpat bijuši tādi ļaudis, kas nacistu okupācijas laikā kalpojuši Arāja komandā, bet pēc tam pārgāja pie čekistiem un, to iesūtīti, darbojās pret nacionālajiem partizāniem. Bija nodevēji, kas šāva partizānus miegā, un bija provokatori, viltus nacionālie partizāni – civiliedzīvotāju slepkavas. 1928. gadā Rudzātu pagasta vecākā ģimeņē dzimušais vīrs pats jaunībā piedzīvojis padomju represijas, bijis Sibīrijā un zina, par ko raksta. Viņaprāt, mūsdienās daudz ko no tā visa noklusējam. "Jāsauc vārdā gan slepkavas un spīdzinātāji, gan viņu ideoloģiskie iedvesmotāji. Arī šī grāmata tapusi, lai rosinātu neklusēt un palīdzēt neaizmirst," priekšvārdā uzsver autors.

"Pretošanās kustība dienvidaustrumu Latvijā 1944 – 1956" ar Valsts kultūrkapitāla fonda, daudzu Vidzemes un Latgales pašvaldību un privātpersonu atbalstu ir izdevusi Latgales Kultūras centra izdevniecība Rēzeknē. Grāmatā ir vairāk nekā 300 lappušu un ap 150 fotoilustrāciju. Būmaņa kungs savācis un licis lietā gan citu pētnieku iepriekš noskaidroto, gan paša arhīvos atrasto un liecībās uzklusīto. Vācot ziņas par nacionālajiem partizāniem un citiem pretošanās veidiem pēckara okupētajā Latgalē, ir ziedoti desmit mūža gadi. Grāmatā lasītājs atradīs traģisku epizožu un arī nodevības gadījumu pilnu pārskatu par nacionālo partizānu darbību Latvijas dienvidaustrumu pagastos un apriņķos, notikumu dalībnieku un liecinieku stāstus, hronoloģiski uzskaitītus padomju represīvo iestāžu un nacionālās pretošanās kustības darbību sarakstus aprakstītajās teritorijās. Plašs ir pretošanās kustības dalībnieku un viņu atbalstītāju saraksts, kurš aptver laiku no 1944. līdz 1956. gadam un kurā ir ap 3500 vārdu. Sava darba pēcvārdā novadpētnieks ierakstījis arī šādus teikumus: "Diemžēl nevaru nepieminēt, ka bija arī tādi, kuri būtu varējuši daudz palīdzēt un reizēm pat apsolīja, bet neizdarīja neko un ar savu nedarīšanu pat traucēja. Vārdā nevienu nesaukšu – katrs jau pats zina."